

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

A NÉBIH szerepe a vetőburgonya ágazatban

Lukács József, elnökhelyettes-igazgató
NÉBIH- Növénytermesztési és Kertészeti Igazgatóság

Nyíregyháza, 2016. július 15.

Mi a NÉBIH?

Élelmiszerlánc szemléletű ellenőrzések

Termőföldtől ... az asztalig

A magyar élelmiszerlánc-felügyeleti hatóság helye a közigazgatásban

22/2012. (II. 29.) Korm. rendelet, 5. § (1)

A NÉBIH-et a Kormány

- a) növénytermesztési hatóságként,
- b) talajvédelmi hatóságként,
- c) élelmiszerlánc-felügyeleti szervként,
- d) tenyésztési hatóságként,
- e) erdészeti hatóságként,
- f) vadászati hatóságként,
- g) halgazdálkodási hatóságként,
- h) borászati hatóságként,
- i) mezőgazdasági igazgatási szervként,
- j) pálinkaellenőrző hatóságként jelöli ki.

A NÉBIH az FM miniszteren keresztül végez szakmai irányító tevékenységet a megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szervei felett. **68/2015. (III. 30.) Korm. Rendelet**

A növényfajták és azok szaporítóanyaga, mint az élelmiszerlánc elemei

A növénytermesztés fejlődése érdekében végzett biológiai innováció objektív megítélésében az állam

123 éve vállal meghatározó szerepet az új növényfajták állami elismerésével,

137 éve a vetőmag- és szaporítóanyag minősítési rendszerével.

...és akkor a burgonya...

A burgonyatermesztés kritikus pontjai

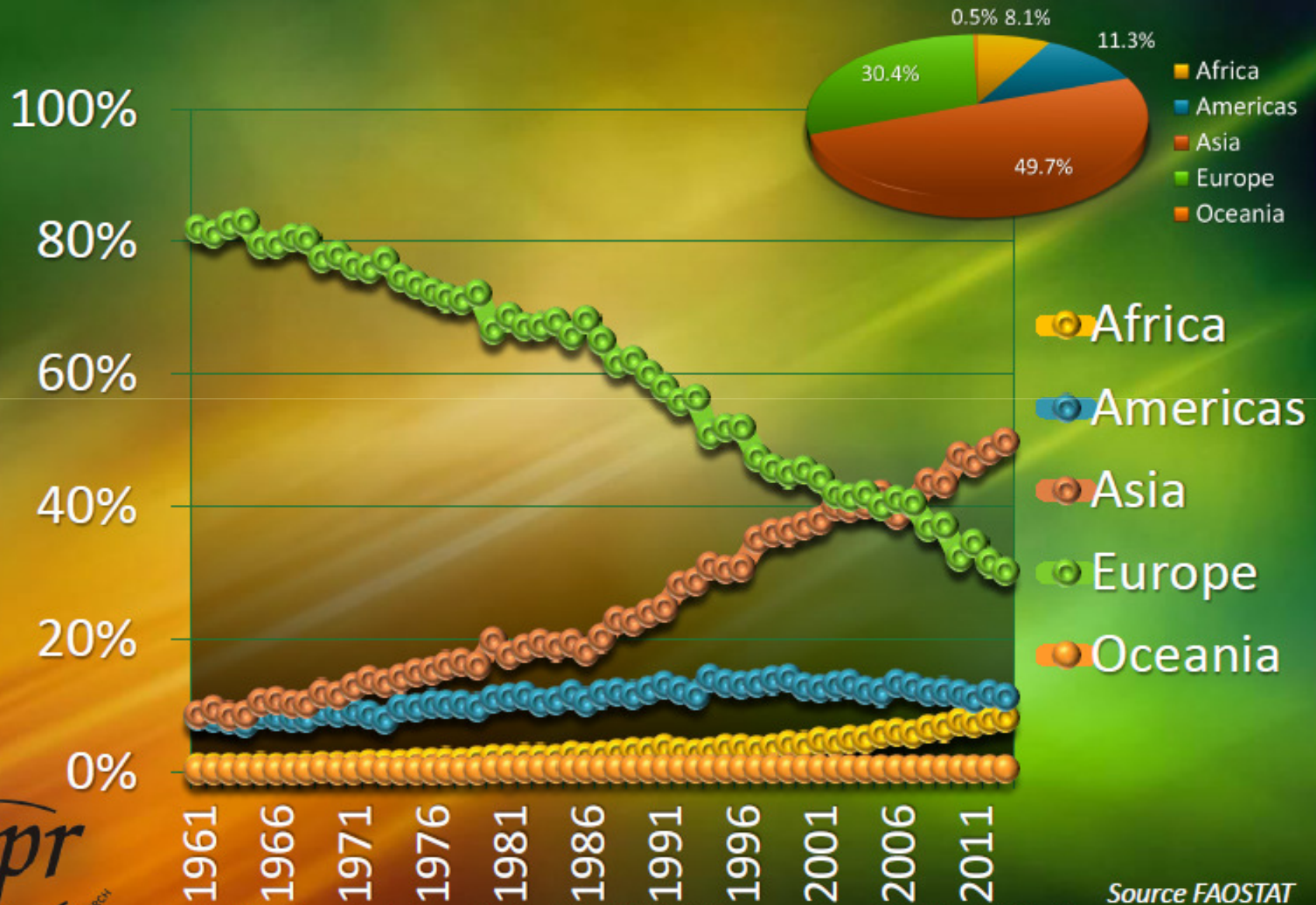
- Időjárásnak való kitettség (öntözés hiánya)
- Étkezési szokások változása (egyre kevésbé divatos étel)
- Egy főre jutó fogyasztás folyamatos csökkenése
- Import megjelenése már a hazai betakarítás idején
- Áruházláncok egyre jobban uralják a piacot (fogyasztói szokások változása)
- Fémzárolt vetőgumó felhasználás folyamatos csökkenése
- A tudatos termelői magatartás hiánya

Következmény:

- Piacszűkülés, hazai termelés további zsugorodása,
- Import arányának növekedése

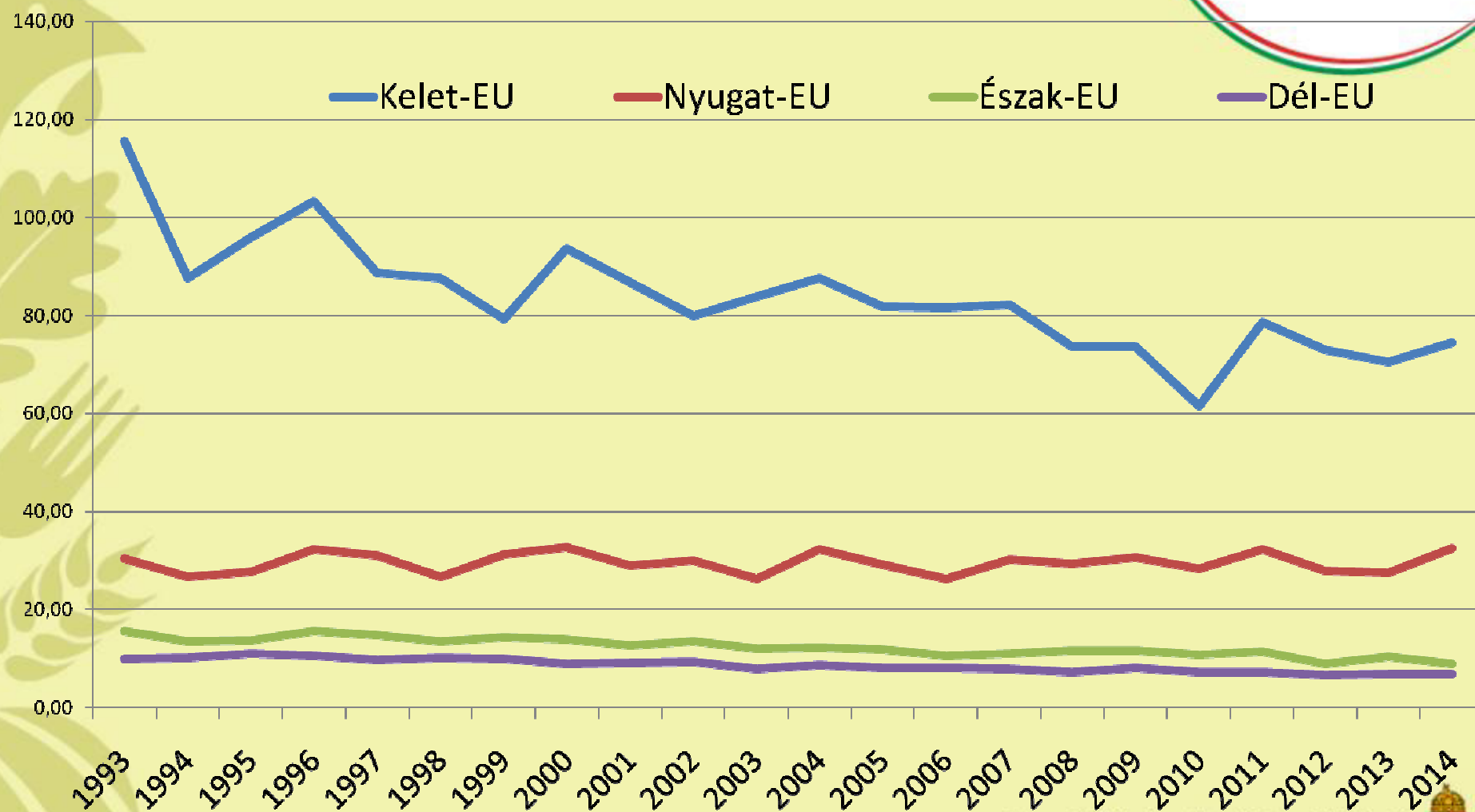
Burgonya termőterületének aránya

1st TWG for Potato of ECoB^{II} - 05-06 November 2015 - IPTS, Seville, ES

Source FAOSTAT

EU burgonya termesztése (Mt)

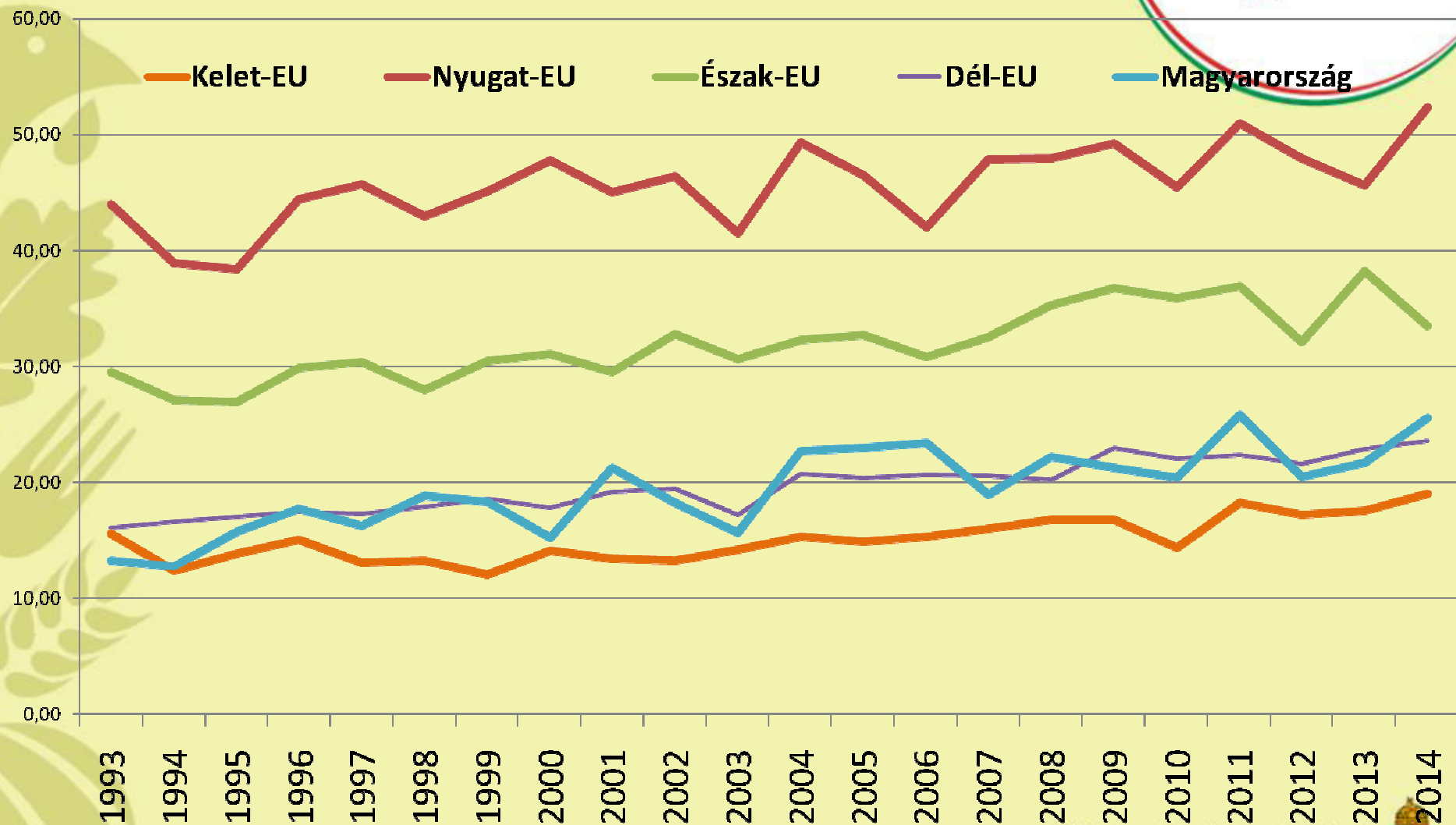

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal

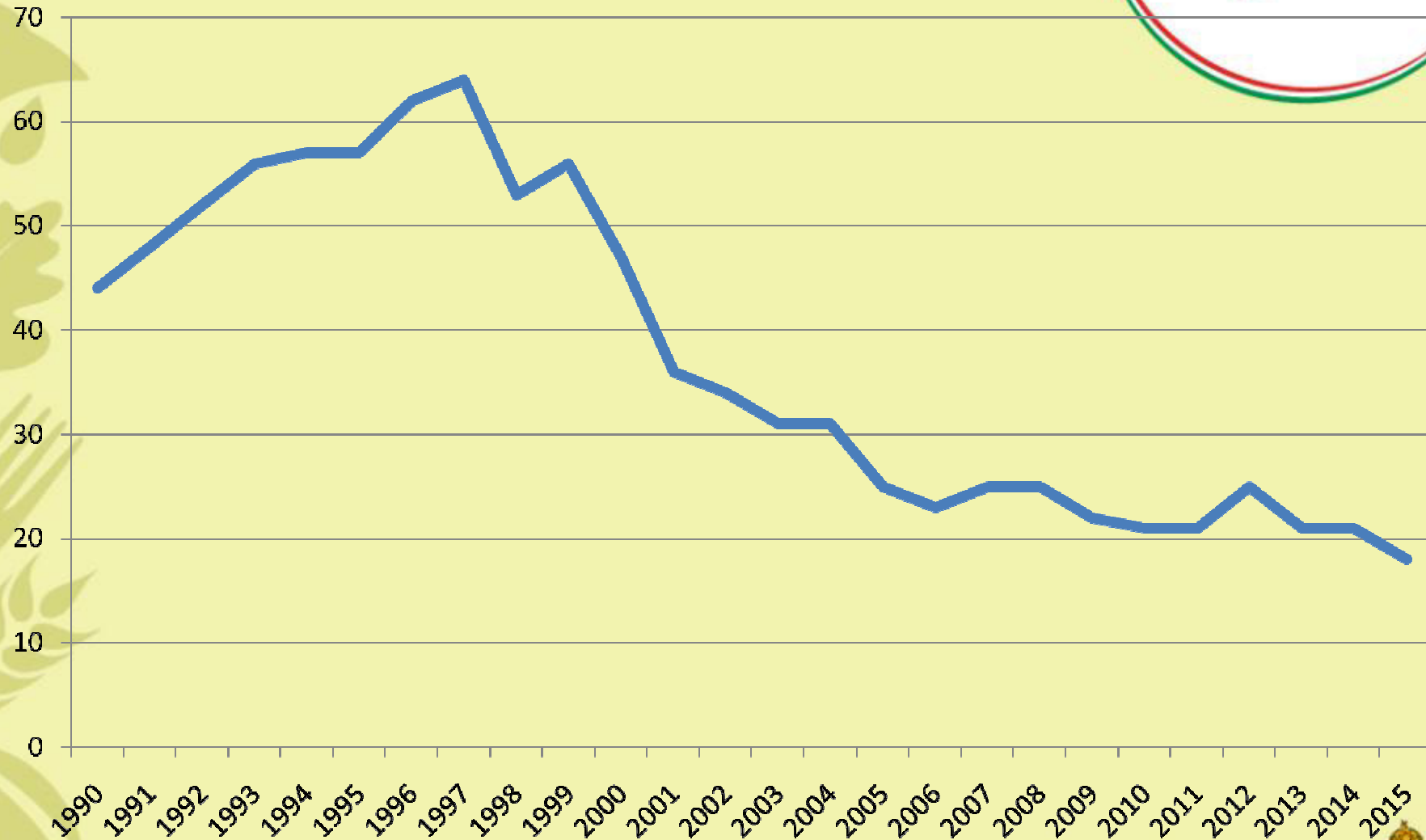
Burgonya termésátlag (t/ha)

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal

Betakarított hazai burgonya terület (1000 ha)

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal

Egy főre jutó éves burgonya fogyasztás hazánkban (kg)

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal

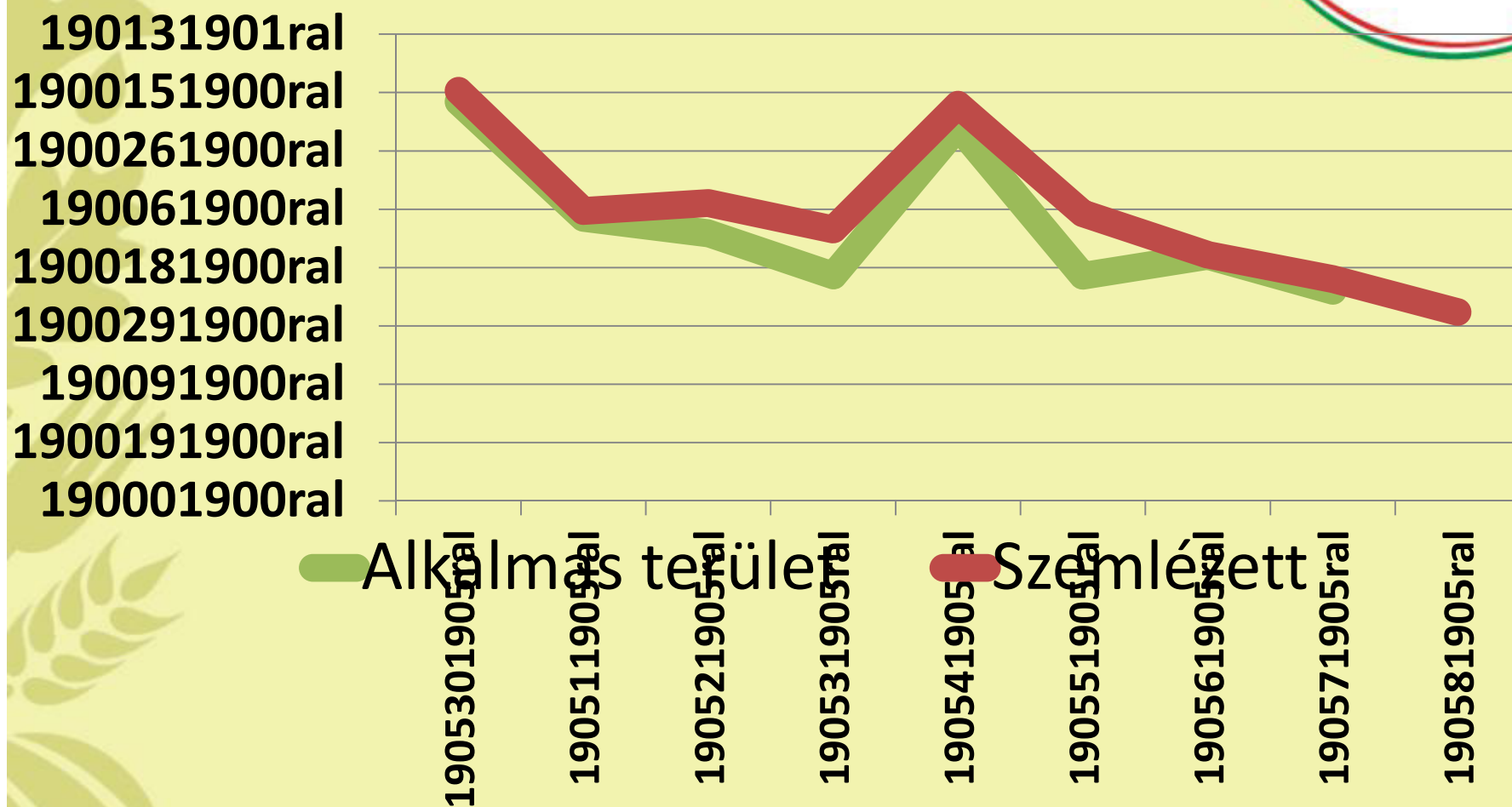

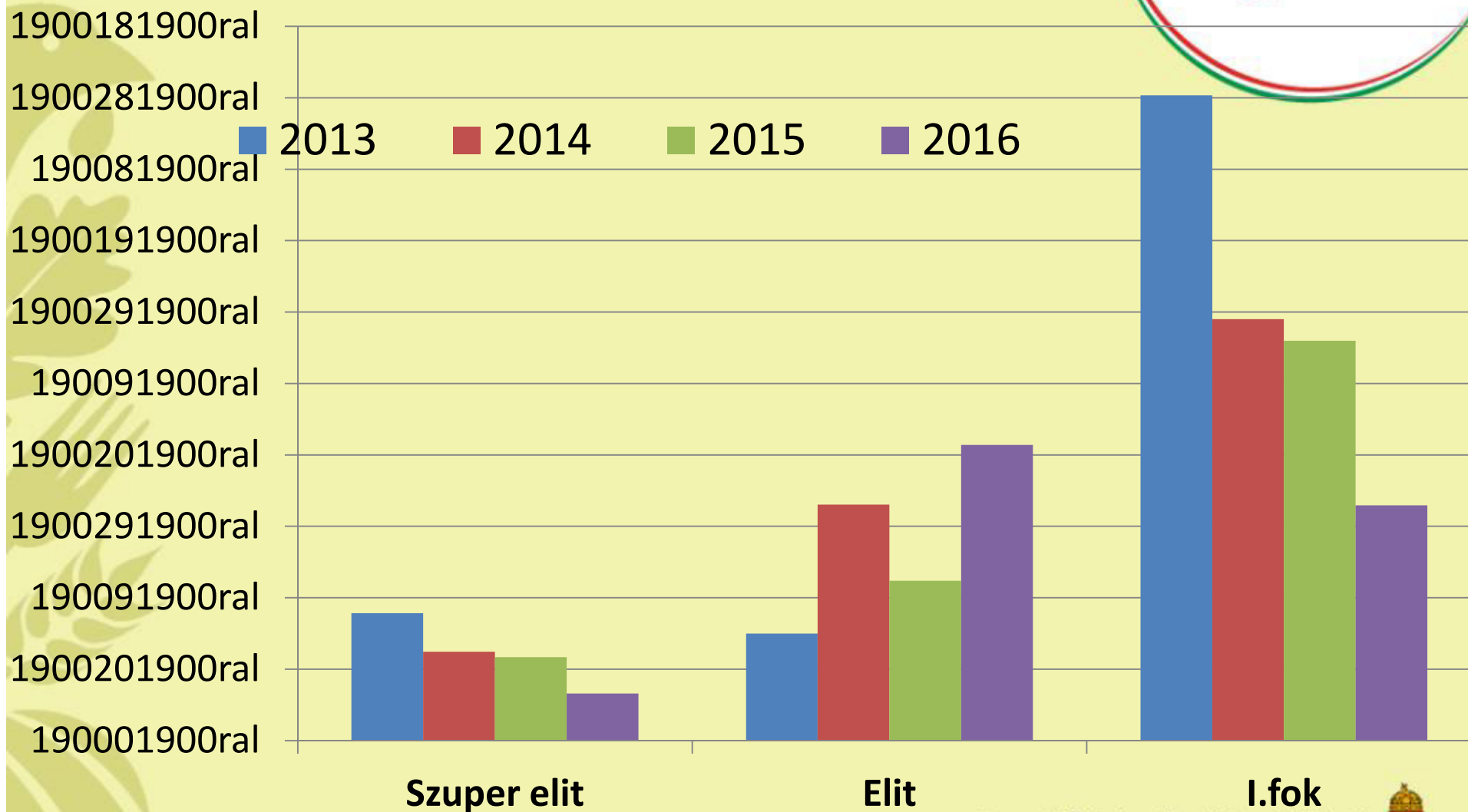
...és akkor vetőburgonya...

Vetőburgonya szaporítás bejelentés Magyarország 2016 (ha)

Vetésterület szaporítási fokoként (ha)

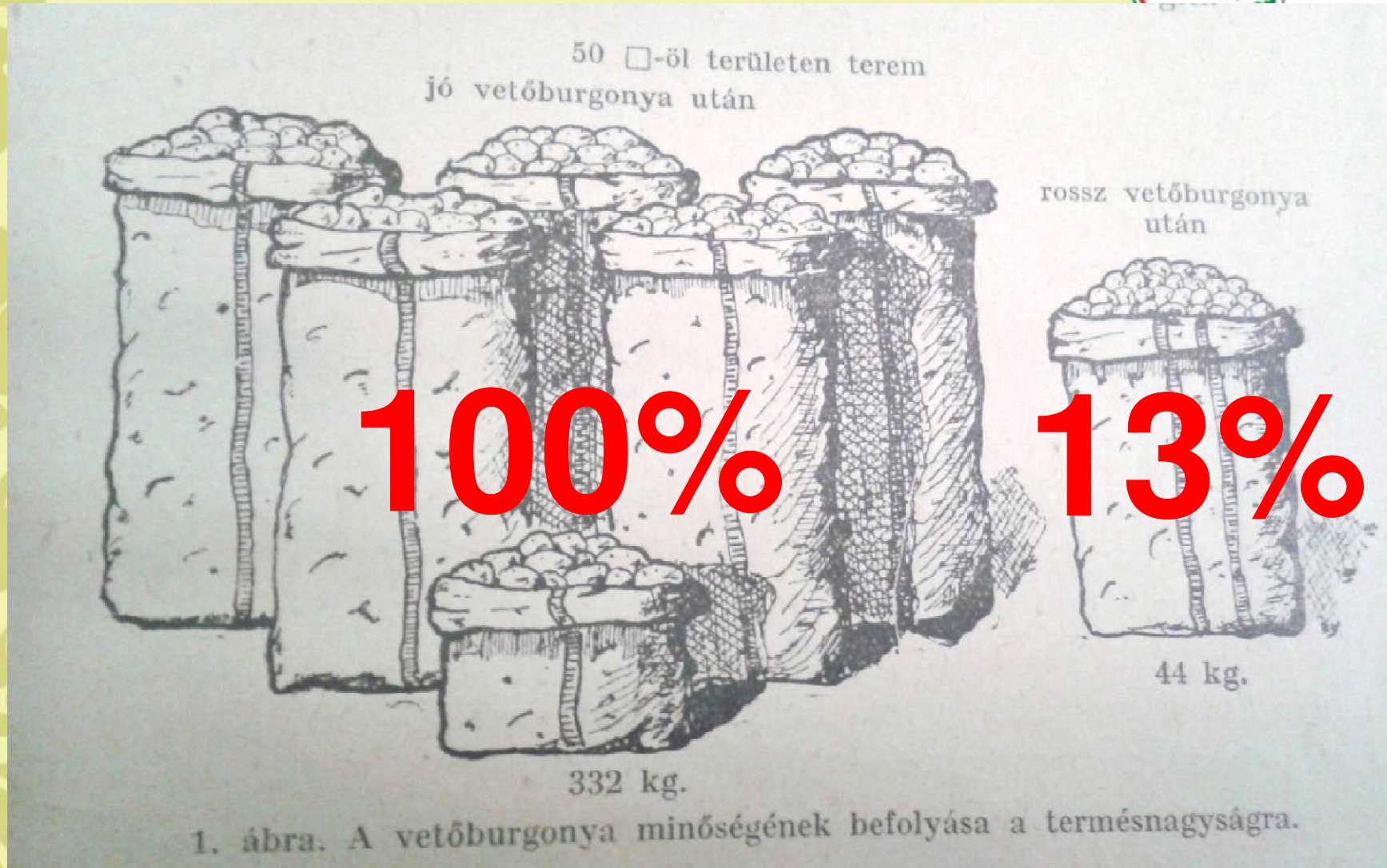
Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal

Vetőgumó felújítás

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal

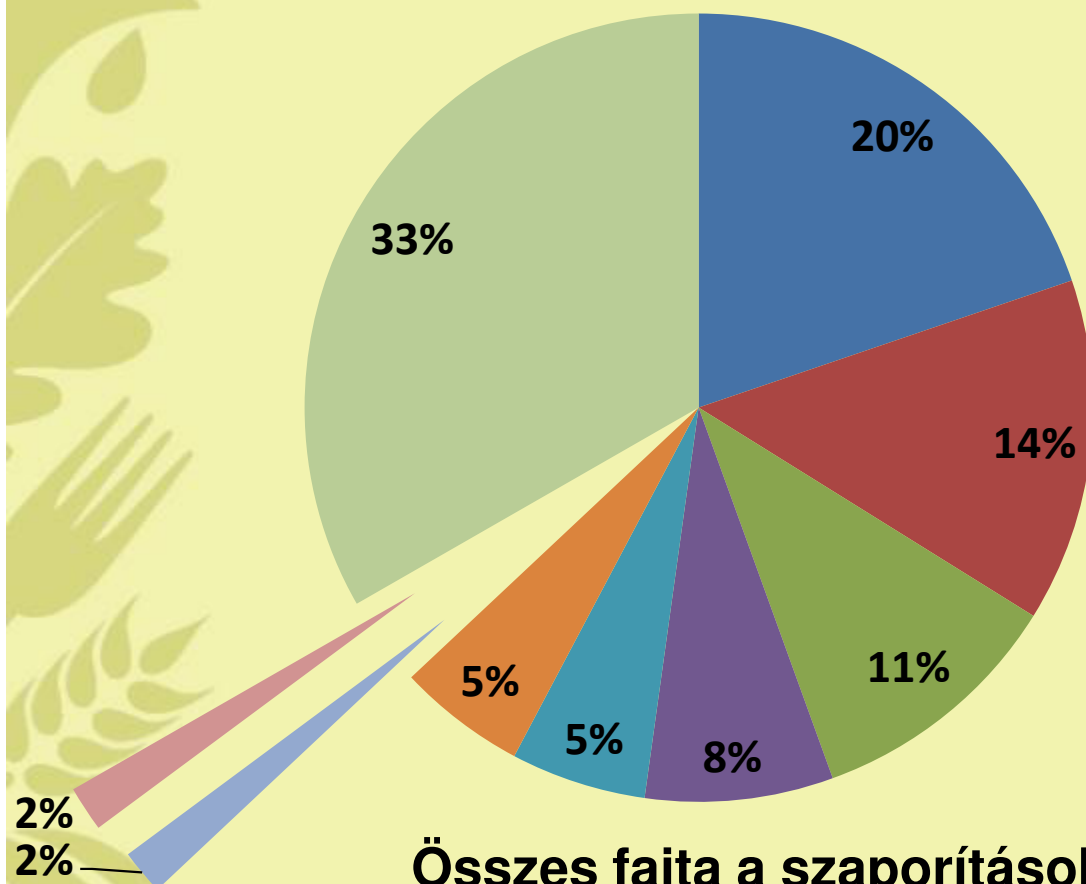

Forrás: Takács Gyula: Vetőburgonya termelés, 1927

Vetőgumó szaporítás bejelentések fajtánkénti megoszlása 2016 (ha)

- Red Scarlett
- Balatoni rózsza
- Desirée
- Agria
- Evolution
- Bellarosa
- Marabel
- Red Fantasy
- Egyéb

Összes fajta a szaporításokban:

2016: 32 fajta; 2015: 28 fajta; 2014: 30 fajta; 2013: 28 fajta)

Vetőburgonya szaporítások megyénként 2016

Megye	ha	%
Somogy	109,20	67
Zala	21,00	13
Szabolcs-Szatmár-Bereg	10,39	6
Baranya	10,30	6
Vas	4,50	3
Veszprém	4,50	3
Bács-Kiskun	2,00	1
Összesen:	161,89	

... és akkor burgonya fajták ...

Magyar Nemzeti Fajtalista

2016 (n = 60)

Fajta- csoport (tenyészidő)	Elsődleges felhasználási cél					
	Étkezési	Saláta / desszert	Mélyfagyasztott hasábburgonya (pommes-frites)	Burgonya- szírom (chips)	Püré /pehely/ keményítő *	
Primőr	4	-	-	-	-	4
Korai, nyári	18	-	-	4	1	23
Téli tárolású	21	4	2	5	1	33
Összesen	43	4	2	9	2	60

A tényleges (gyakorlati) fajtaválaszték

... a nemzeti fajtalistához képest mindig szűkebb körű

Okok:

- lassan oldódó termelői/kereskedelmi/fogyasztói *konzervativizmus* a sárga héjú burgonyákkal szemben (kivétel: Agria fajta), annak dacára, hogy a héjszín és az étkezési minőség között nincs összefüggés!!!
- esetenként elégtelen *marketing*-tevékenység
- az *államilag elismert és uniós* listán szereplő fajtákkal beállított országos fajtakísérletek hiánya
- a feldolgozóipar hiánya

A burgonya-fajtamínősítés helyzete

- 1990-es évek: 30-40 fajtajelölt vizsgálata évente
2005-ben 5 fajtajelölt (!),
2014-ben: 3 hazai bejelentésű fajtajelölt,
2015-ben: 1 hazai, saláta típusú fajtajelölt...
- Állami elismeréshez fajtavizsgálatok
DUS: 2 pozitív eredményű év (SK, ÚKSÚP, Szepesbéla)
VCU: 2-3 év, 6 kísérleti helyen, standard fajtákkal
- Az állami fajtaelismerés feltételei:
  1. Eredményes DUS-vizsgálat
  2. Eredményes gazdaságiérték(VCU)-vizsgálat
  3. Megfelelő fajtanév használata, fajtafenntartó megléte

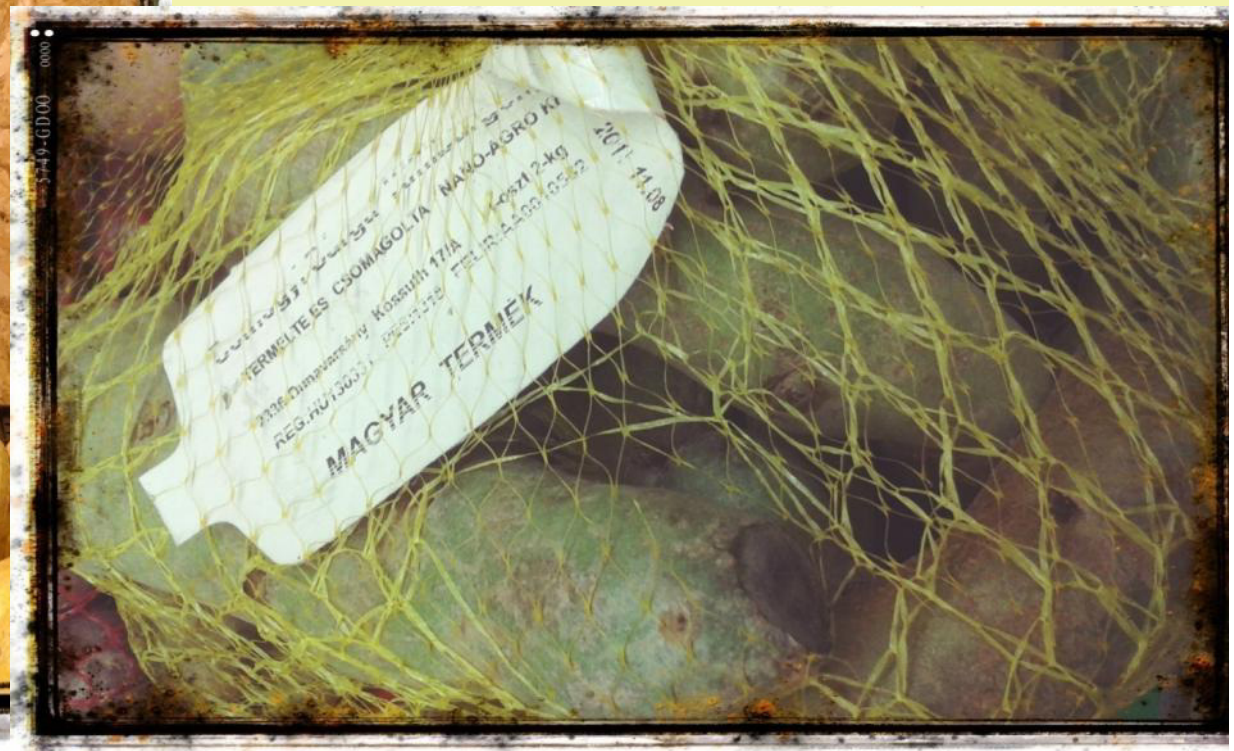

Burgonya fajtanév

**...és itt
tartottunk.**

Étkezési burgonya „szabvány”

34/2016. FM rendelet:

A burgonyagumó megjelenésre vonatkozó követelmények: fajtára jellemző, ép, egészséges, tiszta, kemény, mentes az általános megjelenését rontó hibáktól.

Mérete: Legalább 35x35mm,

hosszúkás alakúnál 30mm,

újburgonyánál 28mm; max. 5% eltérés

Kötelező jelölések és követelmények

Előre csomagolt burgonya

- „étkezési burgonya” / „újburgonya” ;
- fajtanév;
- csomagoló és a forgalmazó neve, címe;
- csomagolás/rakodás időpontja;
- származási ország;
- mérettartományt (min-max);
- A-B-C;

Kötelező jelölések és követelmények

Ömlesztett, lédig:

azonos eredetű, fajtájú, minőségű; max. 2% idegen anyag

Ömlesztett áru:

„étkezési burgonya” / „újburgonya”;

fajtanév;

származási ország;

főzési típus, A-B-C;

Ömlesztve szállítás esetén a raktérben elhelyezett címkén jól olvashatóan, letörölhetetlenül és könnyen láthatóan fel kell tüntetni az információkat.

AZ ÉTKEZÉSI BURGONYA FORGALMAZÁST KIZÁRÓ MINŐSÉGI HIBÁI*

A VEGETÁCIÓS BEFOLYÁSOK ÁLTAL OKOZOTT KÁROK

ÖRÖSSÉG
A burgonya lósi felületén
barnuló foltok.

TÖRÉS, GUMÓKÉRDŐS ÉS NÖVŐKÉRDÉS I. REP-ÉRDŐS
A növekedés zavara okozhatja törés, gumó- és nyálkás repedéseket a gumó felületén.
Buborékos, vadrágos felület és növekedési hibák.

ÉRŐS ZÖLDÖSSÉG
A korai felszárítási hibák,
ha a világosság 10%-nál nagyobb, akkor ügynök.

NEM HÁMOZHATÓ GUMÓK
Az étkezési burgonyának általában 1-10%
Nem hozható fel termék.

A KÖRNYEZETI BEFOLYÁSOK MIATTI KÁROK

FA-GYŰRŐ
Fagy, szélvihar hatás,
a héj könnyen lehálik.

BŐRKÁR
Barnuló, felhámozható gumók,
a héj lepedőse, porsos,
nagyobb méretű elváltozások.

ÉRŐS ZÖLDÖSSÉG
A korai felszárítási hibák, például a hő, ha nem
Dinnyé a zöld felület a héj felületén, károsítja a héj felületét, a zöld felület nem
szárad ki, a zöld felület nem hozható fel termék.

VÖRÖS-ÉS ZÖLDÖSSÉG
Leggyakoribb a zöld felülettel
együtt fordul elő.

AZ ÉRŐS NYÁLKA SZÁRÍTÁS ELŐZMÉNYSZÁRÍTÁS
A korai felszárítási hibák,
ha az erjedési hőmérséklet
nagyobb, mint a szokásos.

KÁRTEVŐK ÁLTAL OKOZOTT MINŐSÉGI HIBÁK

DRÓTFÉREG

HA-GÁSZTÓMOG
Súlyos minőségvesztés, a termék
A gumók elpusztulnak.

SÜLYES MECHANIKAI SÉRÜLÉS

FEKETE FOKOSÁG
Minőségvesztés, a termék
vagy az elváltozások miatt a megtermelt burgonyagumó nagyobb, mint 2 cm².

RAKTÁRI ÉRŐS, NYOMOÁS
A korai felszárítási hibák,
ha a raktári hőmérséklet
nagyobb, mint a szokásos.

BETEGSÉG OKOZTA KÁROK ÉS ROTHADÁS

NEGYES ROTHADÁS (DINNYE)
Káros, káros, káros, káros, káros,
a burgonya felületén, a termék
A termék elpusztul.

BURGONYAVÉZ (BURNING)
Tünetek, a termék felületén,
a termék felületén, a termék
A termék elpusztul.

FELSŐ ROTHADÁS (FUSARIUM)
Káros, káros, káros, káros,
a termék felületén, a termék
A termék elpusztul.

KEMÉNY ROTHADÁS (PULVERULEN)
A termék felületén, a termék
A termék elpusztul.

KÖLDÖ ROTHADÁS (RIZOCTONIA)
Káros, káros, káros, káros,
a termék felületén, a termék
A termék elpusztul.

ÖRÖKÖZŐSÉG
Súlyos minőségvesztés, a termék
A termék elpusztul.

RIZOCTONIA

VÁRSZÓRÁS
A termék felületén, a termék
A termék elpusztul.

FELÜLETI ÉS MÉLY VÁRSZÓRÁS
A termék felületén, a termék
A termék elpusztul.

ÉRŐS VÁRSZÓRÁS
Káros, káros, káros, káros,
a termék felületén, a termék
A termék elpusztul.

A BEJELENTÉS-KÖTELES BETEGSÉGEK OKOZTA KÁROK

BARNAS ROTHADÁS (BACTERIAL ROTS)

GYŰRŐ ROTHADÁS (SYNCHYTRIA ROT)

BURGONYA KÁR (SYNCHYTRIA ROT)

Bejelentést tehet:

a NÉBIH zöld számán

06-80/263 244

ingyenes mobil applikációján

NÉBIH NAVIGÁTOR

www.nebih.gov.hu/navigator

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal

* 2016. évi élelmiszerlánc-biztonsági törvény alapján.

Vetőburgonya szaporítás szabályozása

Kategória	Szaporítási fok (most → jövőre)	Szántóföldi generációk max. száma
	Szuperelit	(mikroszap.) → PBTC
SE → PB		2, 3 vagy 4
Elit	E1 → S	2, 3, 4 vagy 5
	E2 → SE	2, 3, 4, 5 vagy 6
	E3 → E	2, 3, 4, 5, 6 vagy 7
I. fok	A	8
	B	9

Tapasztalatok

- Fórumok, kerekasztal beszélgetések (2015);
- Karantén károsító, kizárás (2015);
- Tárolási problémákról (?) hírek;
  - Keléshiány;
- Korai felmelegedés, majd lehűlés;
csapadékbőzség;
- Fémzárolt Vetőburgonya kereső;
- „Kolorádó Akció”

Növényegészségügyi teendők

- A burgonyatermelőnek illetve forgalmazónak a *növényegészségügyi feladatok végrehajtásának részletes szabályairól* szóló 7/2001. (I. 17.) FVM rendelet 33§.1. pontja értelmében **be kell jelentenie tevékenységét** a területileg illetékes Megyei (fővárosi) Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Osztályára, ahol nyilvántartásba veszik és növényegészségügyi **regisztrációs számot** kap (egyedi azonosító szám).
- A hatóság elvégzi a szükséges növényegészségügyi vizsgálatokat (talajminta, 2 helyszíni szemle), amiről jegyzőkönyvet állít ki, megfelelőség esetén igazolja a zárlati károsítóktól való mentességet, **engedélyezi az áru forgalmazását, felhasználását.**

Miért kell bejelenteni?

- a termelői nyilvántartás kezeléséhez,
- a vetőburgonya tételek fémzárolásához, növényútlevél kiadásához,
- a jogosulatlan tevékenységet folytatók kiszűrésére,
- az áru nyomon követhetőségéhez,
- fertőzési esetek felderítéséhez,
- kártalanítási igény érvényesítéséhez.

Kinek, mikor, mit? (Fémzárolt-, saját vető)

		A bejelentkezés	
		határideje	tartalma
1.	Vetőburgonya termelők a termőterület nagyságától függetlenül	előző év szept. 30.	szuperelit, elit vetőburgonya-előállító területek fajtánként
2.	Nemesítéssel, kutatással, honosítással foglalkozók	a) <u>Külföldi</u> szaporítóanyag esetén: kísérleti év márc. 31. b) <u>Hazai</u> szaporítóanyag esetén: előző év szept. 30.	felhasznált vetőburgonya mennyisége, felhasználási helye
3.	Vetőburgonya nagykereskedelmi forgalmazói (kiskereskedő nem)	eladási év márc. 31.	a külföldről behozandó szap. anyag mennyiség, felhasználási hely
4.	Áruburgonyából saját ültetésre szánt burgonyát termelők (területnagyságtól függetlenül)	termesztési év febr. 28.	a termesztés helye, a terület nagysága

Kinek, mikor, mit? (Étkezési, áruburgonya)

5.	Áruburgonya termelői (étkezési, ipari)	1 ha feletti szabadföldi területen vagy 0,3 ha feletti termesztő berendezésben gazdálkodók	termesztési év febr. 28-ig	a termesztés helye, a terület nagysága
		olyan termelők, akik kizárólag saját fogyasztásra termelnek	mentesül	
		kistermelők*, akik nagykereskedelmi forgalmazóknak értékesítenek	termesztési év febr. 28-ig	a termesztés helye, a terület nagysága
		kistermelők*, aki helyi piacon értékesítik áruikat	mentesül	
6.	Áruburgonya viszonteladók , felvásárlók, gyűjtőraktározók, importőrök	az év bármely időszakában, a tevékenység megkezdése előtt	csak a tevékenységet	

„Kolorádó” Akció

Tervek 2016-ra

- Jogsabály módosítás;
- KÜI-vel közös ellenőrzések folytatása ősszel;
- Vetésbejelentés határideje: **MÁJUS 20.**
- Ténytermés bejelentése: **NOVEMBER 20.**
- Szemle nem maradhat ki;
- Nincs lehetőség engedményes vetőburgonya fémzárolásra;
- Vetőburgonya kereső fejlesztése;
- 2017 tavaszi tájékoztató kommunikációs kampány;

**A vetőburgonyára
kiemelten igaz!**

06-80-2-63244

n é b i h

Termőföldtől az asztalig

06-80/a nébih

06-80/2 63244

n é b i h

Termőföldtől az asztalig

Köszönöm figyelmüket!

Növénytermesztési és Kertészeti Igazgatóság

Lukács József, elnökhelyettes-igazgató

nki@nebih.gov.hu

06-1-336-9114

